

STORTINGET

Representantforslag 235 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad

Dokument 8:235 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om ideelle aktørers historiske pensjonsutgifter

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne mener det er bra for det norske samfunnet at man har en sterk sivil sektor. Det er bred enighet om et felles mål om vekst i den ideelle sektorens andel av drift av tjenester i helse- og omsorgssektoren. Likevel ser man på mange områder at utviklingen går i motsatt retning, i strid med politiske mål og ønsker, og dermed svekkes den sivile sektoren. Forslagsstillerne mener det er behov for politisk styring og målbevisst arbeid for å øke ideelle aktørers andel av drift av tjenester. En viktig del av dette arbeidet er å finne fram til en god løsning på de historiske pensjonsutfordringene.

Det er positivt at regjeringen i statsbudsjettet for 2018 (på Helse- og omsorgsdepartementets område, kap. 732 post 70 og kap. 740 post 21) foreslo å etablere en rettighetsbasert tilskuddsordning til dekning av historiske pensjonskostnader knyttet til offentlig tjenstepensjonsordning for ideelle og enkelte andre virksomheter. Forslagsstillerne støtter en prinsipiell tilnærming om at dette er utgifter det offentlige bør bære.

Forslagsstillerne støtter forslag om etablering av en rettighetsbasert tilskuddsordning som er lov- og forskriftsfestet. Det er viktig med lov- og forskriftsfesting av at de framtidige reguleringspremiene og engangskost-

nader i tilknytning til disse i sin helhet skal dekkes av staten.

Skjæringspunktet

Forslagsstillerne mener det er uheldig at regjeringen i sitt opprinnelige forslag la opp til et skjæringspunkt for kompensasjonen til 2010. Forslagsstillerne mener ordningen bør omfatte kostnader frem til det tidspunktet ordningen trer i kraft. Hippe-utvalget (NOU 2016:1) pekte på at både administrative og politiske hensyn kan tilsa at opptjeningstiden fram til kompensasjonsordningen trer i kraft, inngår. Det er også dette alternativet utvalget kostnadsberegnet til 1,7 mrd. kroner, samtidig som de beregnet at et knekkpunkt i 2009 om lag halverer beløpet. Et skjæringspunkt bakover i tid vil by på praktiske utfordringer, og i sitt høringssvar skrev KLP:

«det vil medføre henimot uoverstigelige praktiske problemer hvis man i 2017 må gå tilbake til 2009 og splitte pensjonsforpliktelsene i hva som er opptjent før og etter 2009. Å sette skilleteksten til ikrafttredelsestidspunktet for en eventuell kompensasjonsordning, f.eks. 1. januar 2018, ville derimot gjøre oppsplittingen enkel og i tråd med løsningene i beslektede saker tidligere.»

Endringer i diskonteringsrente, lønnsvekst og G-reguleringer ligger som grunn for beregningene. Dette, samt at flere ideelle nå har skiftet pensjonsordning, gir endrede forutsetninger. Det er grunn til å tro at nye beregninger vil være vesentlig lavere.

Forslagsstillerne mener det bør være en kompensasjonsordning for historiske pensjonskostnader som trer i kraft i 2020, og som kompenserer historiske pensjonskostnader frem til det tidspunktet den trer i kraft.

Hvilke virksomheter som bør omfattes av tilskuddsordningen

Hippe-utvalget anbefalte at staten bør kompensere pensjonskostnader for ideelle virksomheter som leverer eller har levert lovpålagte barnevernstjenester og spesialisthelsetjenester som staten nå er ansvarlig for. Forslagsstillerne vil videre peke på at det også gjenstår å finne løsninger i andre bransjer og tjenesteområder som også leverer tjenester etter avtale med staten, som for eksempel utdanning. Det finnes også andre organisasjoner, som Kirkens SOS, som ikke er omfattet av regjeringens første forslag til erstatningsordning, men som har de samme utfordringene som dem som omfattes av ordningen. Begrunnelsen for at staten bør ta ansvar, er at de organisasjonene som omfattes av erstatningen, var tett integrert med og samarbeidet tett med det offentlige, og de etablerte pensjonsordninger som et resultat av forventninger om at ideell sektor skulle ha samme pensjonsordning som det offentlige. Konsekvensene av dette er for virksomhetene betydelige og uforutsigbare krav om beløpsavsetninger i årsregnskapet. Forslagsstillerne mener at alle ideelle og frivillige virksomheter som i sin tid etablerte en slik offentlig lik ytelsesbasert tjenestepensjon, bør omfattes av den søknadsbaserte tilskuddsordningen, uavhengig av om de har hatt løpende eller midlertidige driftsavtaler, eller om de har mottatt offentlige tilskudd til drift av tjenester som er samfunnsnyttige. Hippe-utvalget slår også fast følgende:

«Den foreslåtte kompensasjonsordningen gjelder bare for virksomheter som har levert tjenester til staten. Det følger av rammene for mandatet. Utvalget vil likevel påpeke at tilsvarende problemstilling gjelder for virksomheter som leverer og har levert helse- og sosialtjenester til kommuner. Det vil også være virksomheter som har leveranser til stat og kommuner innenfor samme virksomhet og med samme pensjonsordning i KLP.»

Forslagsstillerne mener det også må finnes løsninger for ideelle aktører som har levert tjenester til lavere forvaltningsnivå, noe også KS peker på i sitt hørings svar. Det er også flere ideelle aktører som leverer eller har levert tjenester til både staten og kommunene uten at det er mulig å skille ut avtalene til de ansatte i denne tjenesteproduksjonen. Eksempel på slike virksomheter er virksomheter som har levert HVPU-tjenester hvor offentlige reformer har gjort av avtalestrukturen beveget seg mellom forvaltningsnivåene.

Forslagsstillerne viser til at et av Hippe-utvalgets formål med å peke på en kompensasjonsordning var å

unngå prosessrisiko. Dersom tjenesteleverandører som har levert til kommunene, ikke kommer inn i en statlig ordning, vil kommunene kunne møte disse kravene hver for seg. Det vil også kunne skape uheldig forskjellsbehandling om noen kommuner tar ansvar, mens andre ikke gjør det.

Forslagsstillerne viser videre til at ESA i februar 2018 godkjente statlige pensjonstilskudd for ideelle organisasjoner. Norske myndigheter meldte pensjonstiltaket til ESA i desember 2017. ESAs konklusjon er at det ikke er snakk om økonomisk aktivitet, og dermed slår heller ikke EØS-reglene for statsstøtte inn. På det grunnlaget hadde ESA ingen innvendinger mot støtten. Det er naturlig å forstå ESAs konklusjon slik at også andre tjenester som er basert på solidaritet og finansiert av offentlige budsjetter uten noe mer enn marginal egenbetaling, heller ikke er tjenester som berøres av statsstøttereglene i EØS, og at EØS-avtalen derfor ikke vil stå i veien for en utvidelse av ordningen til andre ideelle tjenester enn de regjeringen foreslo.

Søknadsbasert tilskuddsordning

Forslagsstillerne viser til at regjeringens opprinnelige forslag legger opp til en omfattende dokumentasjon i søknadsprosessen for å inkluderes i ordningen. Dette kan være nødvendig, men det er viktig at dokumentasjonsarbeidet som kreves, ikke blir mer krevende enn nødvendig, samt at aktørene ikke må gjøre dette hvert år, men at en godkjent søknad kvalifiserer for løpende kompensasjon. Dersom man flytter skjæringspunktet nærmest mulig nåtid, vil det gjøre det enklere å finne fram dokumentasjon.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag og budsjettforslag som gir en løsning på de historiske pensjonsutfordringene for ideelle aktører. Dette innebærer en søknadsbasert ordning som inkluderer alle ideelle aktører som har levert tjenester til det offentlige, inkludert til lavere forvaltningsnivå, som har mottatt offentlige tilskudd til drift av tjenester som er samfunnsnyttige, og som også omfatter andre tjenesteområder enn barnevernet og spesialisthelsetjenesten. Skjæringspunktet for ordningen settes til 2020, samme dato som ikrafttredelsestidspunktet for kompensasjonsordningen.

6. juni 2018

Knut Arild Hareide

Olaug V. Bollestad

Kjell Ingolf Ropstad